

Arvamuslugu koolitusest „Kuidas murda soostereotüpe koolikeskkonnas“

1. novembril osalesin poliitikauuringute keskuse Praxis poolt korraldatud ja peamisest koolijuhtidele suunatud koolitusel „Kuidas murda soostereotüpe koolikeskkonnas“, mis avardas märkimisväärselt mu nägemust sellest, kuidas koolijuhid soostereotüüpide teemasse suhtuvad ning milliseid aspekte koolitajad stereotüüpe lahates välja toovad.

Esmalt märkasin, et osalejate hoiakute taga oli kandvaks emotsiooniks hirm – hirm seniste tõekspidamiste purunemise ja tundmatu tuleviku ees. Vanema generatsiooni esindajad märkisid mitmel korral seda, et seostavad sugu naiselikkuse ja emadusega ning väljendasid oma kindlat veendumust, et „looduse poolt“ kaasa antud soorollid on hägustumas.

Teisalt panin tähele, et osalejad suhtusid eriti valulikult sooneutraalsuse teemasse, väljendades oma hirmu selle ees, et pedagooge kohustatakse vältima laste nimetamist poisteks ja tüdrukuteks ja sunnitakse neid kasvatama nn sootuteks sõbrakesteks. Ühise arutelu tulemusena selgus, et see kartus oli suuresti põhjustatud sooneutraalsuse teema kajastamisest meedias, mis on seni olnud pigem sensatsiooniline kui faktiliselt korrektne.

Hirmude hajutamiseks ja teema avamiseks kasutasid koolitajad esmalt sooteemadega seotud mõistete defineerimist. Oli hea jõuda ühisele arusaamale sellest, mida kujutab endast bioloogiline, sotsiaalne ja juriidiline sugu, rääkimata soolisest identiteedist, soolisest eneseväljendusest, seksuaalsusest ja soorollidest. Isiklikult leian, et kõige kasulikum teadmine, mida koolitus kinnitas, seisnes tõdemuses, et sooga seotud rollid ja ühiskondlikud ootused on sotsiaalsed kokkulepped, mitte bioloogilised näitajad ning seetõttu ei tohiks olla ka ettekäändeks tüdrukute ja poiste erinevaks kohtlemiseks. Teine oluline teadmine, mida meelde jätta, puudutas võrdõiguslikkuse definitsiooni, kus kesksel kohal on põhimõte, et soolise võrdõiguslikkuse vastand on sooline ebavõrdsus, MITTE sooline erinevus, nagu sageli (ekslikult) arvatakse.

Statistiliselt kõige mõtlemapanev info hõlmas tüdrukute ja poiste kasvatamisel oluliseks peetavaid oskusi ning soolise palgalõhe küsimust. Esimese puhul jäi teravalt silma Praxise 2013. aasta monitooringus ilmnenu info, et, erinevalt tüdrukutest, peetakse poiste edu pandiks märksa sagedamini nt autojuhtimise oskust (vastanuist 34% peab seda poistele ja vaid 9% tüdrukutele oluliseks oskuseks) ja tehnika käsitlemise oskust (vastanuist 36% peab seda poistele ja vaid 4% tüdrukutele oluliseks oskuseks) ning tüdrukute puhul peetakse poistest tunduvalt olulisemaks söögitegemise oskuse (vastanuist 39% peab seda tüdrukutele ja vaid 6% poistele oluliseks oskuseks) ja käitumisoskuste omandamist (vastanuist 40% peab seda tüdrukutele ja 28% poistele oluliseks oskuseks). Soolise palgalõhe puhul aga jäi mulle silma 2009. aastast pärinev murettekitav info, et Eestis teenib kõrgharidusega naine keskmiselt sama palju kui keskharidusega mees.

Põhisõnum, mida jagasid nii koolitajad ja mida soovin ka HYPATIA võrgustikule korrata, on järgmine: soolise võrdõiguslikkuse tagamise võtmeteguriks on takistuste kõrvaldamine ehk, teisisõnu, sellise keskkonna loomine, kus igaüks saab õppida, harrastada ja muul moel realiseerida neid huve, mis teda huvitavad ilma, et „vale sugu“ oleks takistuseks. Teadlikult ja koos tegutsedes on selle eesmärgi saavutamine võimalik.

Helin Haga

HYPATIA projektijuht

SA AHHA välisrahatusse koordinaator